

Folketingets Europaudvalg

Christiansborg, den 29. juni 2001

Folketingets repræsentant ved EU

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Belgiens statsminister Verhofstadt ønsker diskussion om det endelige EU-bygningsværk

Den belgiske statsminister og kommende EU-formand, Guy Verhofstadt, ønsker, at debatten om unionens fremtid kommer til at handle om, hvordan det endelige EU-bygningsværk skal se ud. Det var budskabet fra den belgiske statsminister Guy Verhofstadt i en tale, som han holdt i den østrigske by Göttingen den 24. juni forud for Belgiens overtagelse af EU-formandskabet den 1. juli.

Den belgiske statsminister mener, at det er på tide, at det europæiske samarbejde tager et kvalitativt spring fremad i den europæiske integrationsproces efter i 50 år at have gået frem skridt for skridt. Denne skridtvisе fremgangsmåde har længe skygget for en sådan grundlæggende diskussion af EU-projektet.

EU's udvidelse til 27 lande gør, ifølge Verhofstadt, en grundlæggende reform af EU nødvendigt. Han frygter, at EU vil falde fra hinanden pga. nationale konflikter og institutionel forvirring og lammelse, hvis ikke EU-landene formår at indrette Unionen institutionelt og finansielt på udvidelsen.

Verhofstadt mener, at EU i fremtiden vil få brug for en europæisk regering bygget op omkring Europa-Kommissionen. En sådan ny stærk Europa-Kommission skal have en formand eller præsident, der er direkte valgt af EU-landenes borgere. Den belgiske statsminister foreslår desuden, at man samler posterne som Rådets høje repræsentant (Solana) og udenrigskommissæren (Patten) i een person, samt at man udpeger en "høj repræsentant" eller EU-talsmand for euroen.

Hovedformålet er at sikre den demokratiske legitimitet

Verhofstadt understreger, at særligt ét princip skal være ledestjerne for de næste tre års debat om Unionens endelige udformning, og det er **demokratisk legitimitet**. Man bør derfor udvikle et lovgivende tokammersystem bestående af Ministerrådet og Europa-Parlamentet, som repræsentanter for henholdsvis

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

”medlemsstaterne og de europæiske befolkninger”, som Verhofstadt udtrykte det. Den almindelige måde at vedtage lovgivning på skal være med kvalificeret flertal i Ministerrådet, og Europa-Parlamentets deltagelse skal foregå via proceduren for fælles beslutningstagen.

I Ministerrådet bør der ifølge Verhofstadt også gøres plads til repræsentanter fra regioner eller delstater fra føderale medlemsstater som Belgien, Tyskland og Østrig¹.

Verhofstadts forslag om, at Europa-Kommissionens præsident skal vælges direkte af EU-landenes borgere har også til formål at forbedre Unionens demokratiske legitimitet. Det demokratiske mandat skal samtidig styrke præsidentens interne magtposition i Kommissionen samt dennes position overfor Europa-Parlamentet.

Verhofstadt diagnosticerer Unionens væsentligste skavank som dens mangel på transparens. Han mener ligefrem, at Unionen har udviklet sig til et sandt institutionelt og instrumentelt virvar, der er fuldstændig håbløst at forstå for borgerne. F.eks. består samarbejdet fortsat af tre forskellige søjler, der regulerer henholdsvis **fællesskabslovgivning, den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik** og det **fælles politisamarbejde og retlige samarbejde i kriminalsager**.

I de tre forskellige søjler anvender man vidt forskellige typer af retsinstrumenter. I første søjle er der direktiver, forordninger, beslutninger, henstillinger, i 2. søjle benyttes fem andre og helt forskellige typer retsinstrumenter såsom beslutninger om fælles strategier, fælles aktioner og fælles holdninger, mens man inden for politisamarbejdet i 3. søjle stadig laver konventioner, rammeafgørelser.

Verhofstadt foreslår, at man bringer dette virvar til ophør ved at ophæve de tre søjler og indføre en enhedsstruktur for en Union udstyret med en juridisk personlighed.

En europæisk forfatning

Disse forslag til en ”demokratisering” af EU, er ifølge Verhofstadt et bidrag til den forfatningsproces, som i 2004 gerne skal ende med en EU-forfatning. Som Verhofstadt udtrykker det: ”Ærlig talt, jeg forstår ikke dem, der er modstandere af en europæisk forfatning. Alle medlemslandene har en forfatning og finder dette normalt. Den europæisk union bør også have en”.

Den europæiske forfatning skal udstyres med et kompetencekatalog, der afgrænser kompetencen mellem EU og medlemsstaterne. Verhofstadt forsikrer dog her, at hans ærinde ikke er at renationalisere hele politikområder. Men der er dog enkelte områder såsom uddannelse, kultur og sport, hvor medlemssta-

¹ Belgien vil allerede under det kommende belgiske EU-formandskab være repræsenteret af ministre fra deres ”communities” eller ”regioner” på rådsmøder for forskning, industripolitik, kultur og uddannelsespolitik - og ikke af føderale ministre.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

terne bør være hovedansvarlige, mens EU kun skal kunne supplere den nationale indsats. Verhofstadt foreslår dette skrevet direkte ind i forfatningen².

På den anden side skal Unionen koncentrere sig om at lovgive inden for sine kerneområder, også dem, hvor EU's kompetence stort set ikke er udnyttet.

Dette gælder ifølge Verhofstadt for det socio-økonomiske område, der understøtter den økonomiske og monetære union, minimumsregler for social beskyttelse, fælles asyl og indvandringspolitik og en ægte fælles udenrigs, sikkerheds og forsvarspolitik.

Verhofstadt mener, at man i forbindelse med debatten om kompetencefordelingen bør overveje en **ny fordeling** af magten mellem EU og medlemsstaterne³. Han beroliger dog sine kritikere i Belgien med, at kompetenceafgrænsningen ikke vil tjene ”de som er imod Europa”, tværtimod. Hvis ikke tilhængerne af et stærkere EU er parate til at skabe juridiske klarhed ved at afslutte den krybende form for integration og virvaret af politiske instrumenter, så får man aldrig de lande med om bord, som står mere tøvende overfor yderligere europæisk integration.

Forfatningen skal også fastlægge borgernes grundlæggende friheder og rettigheder. Verhofstadt ser EU's grundrettighedscharter som første skridt i denne retning⁴.

Ikke en europæisk superstat

For Verhofstadt er det lige gyldigt, om man kalder den færdige EU-bygning for en føderation eller for en union af nationalstater. Det afgørende er, at det europæiske samarbejde bliver effektivt, og at det respekterer de nationale og regionale forskelligheder i unionen. Han understreger flere gange i talen, at han ikke taler for en europæisk superstat. Hverken eurofanatikerne eller euroskeptikerne har fundet det rette spor. Hvor eurofanatikerne ifølge Verhofstadt vil føre EU i retning af en union, der vil betyde enden på medlemsstaternes suverænitet og selvstændighed, vil euroskeptikerne trække unionen hen mod en løst sammensat konføderation. En tredje vej vil ifølge Verhofstadt være at fortsætte udbygningen af Unionen efter fællesskabsmetoden samtidig med, at man får eurofanatikerne til at forstå, at medlemsstaterne er byggestenene i en europæisk identitet, hvis styrke ligger i diversiteten.

² Kultur og uddannelse er ifølge den belgiske forfatning hovedsageligt et anliggende for de tre regionale enheder (communities) i den belgiske forbundsstat, den franske, den flamske og den tysktalende (artikel 127 og 130).

³ Ifølge erklæring nr. 23 til Nicetraktaten skal regeringskonferencen i 2004 drøfte muligheden for at fastlægge og overvåge en mere præcis afgrænsning af kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne, der tager hensyn til subsidiaritetsprincippet.

⁴ EU's grundrettighedscharter blev højtideligt proklameret på topmødet i Nice i december 2000 af Det Europæiske Råd, Europa-Kommissionen og Europa-Parlamentet.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -
Seminar i Europa-Parlamentet om Unionens fremtid

Europa-Parlamentet afholder et seminar i Bruxelles den 10-11. juli om Unionens fremtid og regeringskonferencen i 2004. Her man har inviteret repræsentanter fra de nationale parlamenter til en debat om spørgsmålet om kompetenceafgrænsningen mellem EU og medlemsstaterne samt de nationale parlaments rolle i den fremtidige europæiske arkitektur.

På seminaret vil der være oplæg fra det belgiske EU-formandskab, Europa-Kommissionen og Europa-Parlamentet.

Det belgiske EU-formandskab vil være repræsenteret ved den belgiske udenrigsminister Louis Michel på førstedagen og af statssekretær Annemie Neyts på andendagen. Annemie Neyts er tidligere medlem af Europa-Parlamentet og var ordfører for Europa-Parlamentets senest betænkning om forbindelserne mellem de nationale parlamenter og Europa-Parlamentet fra maj 1997⁵.

Med venlig hilsen

Morten Knudsen

⁵ Betænkning A4-0179/97 fra 22. maj 1997. Europa-Parlamentet behandlede betænkningen på sin sessionen den 12. juni 1997 i Strasbourg.